

# Walenty Piłat

---

## Polsko-wschodniosłowiańskie kontakty i powiązania kulturowe, literackie i językowe : międzynarodowe cykliczne konferencje w Olsztynie

---

Acta Polono-Ruthenica 4, 412-415

---

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

zględzeniem niektórych pojęć towarzyszących. Z punktu widzenia do-tychczasowej leksykografii przekładowej układ omawianej publikacji jest niestereotypowy, gdyż każdy termin sakralny zdefiniowano (opisano) w języku wyjściowym z dodaniem na końcu artykułu hasłowego ekwiwalentu w języku docelowym. Stosownie do tego słownik składa się z dwóch zasadniczych części: 1. słownika polsko-polskiego z dodaniem ekwiwalentów w języku ukraińskim oraz 2. słownika ukraińsko-ukraińskiego z dodaniem odpowiedników w języku polskim.

Słownik zawiera około 1100 haseł w części pierwszej i mniej więcej tyle (różnice w zestawie są uzasadnione) w części drugiej. Ważnym uzupełnieniem tego słownika jest załącznik (s. 163-178), zawierający w obu językach teksty najważniejszych modlitw, podstawowych zasad wiary chrześcijańskiej (katechizm), nazwy i daty najważniejszych chrześcijańskich świąt stałych i ruchomych w Kościele Zachodnim i w Kościele Wschodnim, przy czym uwzględniono kalendarze juliański i gregoriański oraz podano daty Wielkanocy na lata 1995 - 2025.

Z pewnością publikacja ta przyda się nie tylko uczniom i studentom podczas nauki religii, lecz przede wszystkim - jak wyrażają nadzieję Autorzy w przedmowie - szerokim rzeszom wiernych wyznania rzymsko-katolickiego, katolikom obrządku bizantyjsko-ukraińskiego i wyznawcom wiary prawosławnej, zamieszkałym na ziemiach polskich i ukraińskich.

*Albert Bartoszewicz, Olsztyn*

### **Polsko-wschodniosłowiańskie kontakty i powiązania kulturowe, literackie i językowe - międzynarodowe cykliczne konferencje w Olsztynie**

Na VI Międzynarodowej Konferencji Naukowej zorganizowanej przez Instytut Słowiańszczyzny Wschodniej WSP w Olsztynie prof. zw. dr hab. Ryszard Łużny mówił między innymi: „Dobrze by wreszcie było, aby możliwie szybko udało się w Olsztynie zorganizować najpierw stosowne spotkanie środowiskowe, a potem konsekwentnie zgromadzić i wydać drukiem jego dorobek myślowy, spotkanie poświęcone omówieniu tych procesów i przemian, jakie dokonały się w ostatnich latach w polskim słowianoznawstwie «wschodnim» tak w zakresie przeobrażeń

ideowo-metodologicznych i orientacji oraz warsztatów badawczych, jak i dydaktyki uniwersyteckiej oraz organizacji życia naukowego, a jakie wymagają zbiorowej refleksji i zadumy oraz bilansu zwłaszcza z uwzględnieniem cezury czasowej lat 1989/90 i perspektywy przełomu kolejnych dwóch stuleci kończących drugie i otwierających równocześnie następne trzecie tysiąclecie naszej ery” („Acta Polono-Ruthenica”, t. 1, Olsztyn 1996). Te postulaty Profesora (niestety, już nieżyjącego) staramy się realizować.

Idea szeroko rozumianych kontaktów polsko-wschodniosłowiańskich, pilnej potrzeby podjęcia badań komparatystycznych spotkała się z gorącym poparciem nie tylko Profesora Ryszarda Łuźnego, ale także wszystkich uczestników wcześniejszej, V Międzynarodowej Konferencji Naukowej, która odbyła się w Perkozie koło Olsztynka w 1993 roku. Wtedy właśnie nie tylko powstała myśl o wydawaniu w Olsztynie periodyku naukowego „Acta Polono-Ruthenica”, ale też pogłębionych badań polsko-rosyjskich, polsko-ukraińskich i polsko-białoruskich powinowactw literackich, kulturowych i językowych. Trzeba przyznać, że te propozycje zostały bardzo przychylnie przyjęte przez slawistów polskich, rosyjskich, ukraińskich, białoruskich i zachodnioeuropejskich. O naszych materiałach pokonferencyjnych publikowanych głównie w „Acta Polono-Ruthenica” bardzo pozytywnie pisano na Białorusi („Кантакты і дыялогі”), Rosji („Вестник Московского университета”), a także w „Slavii Orientalis”, „Przeglądzie Rusycystycznym”, prasie ukraińskiej i białoruskiej wydawanej w naszym kraju. Zainteresowano się nimi także na Litwie, a Uniwersytet w Lund (Szwecja) stał się ich stałym prenumeratorem. Bardzo to nas cieszy i jednocześnie zachęca do wytężonej pracy w tym kierunku. Ewidentnym przykładem tej pracy była VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa na temat „Puszkina a Słowiańszczyzna Wschodnia”. Udało się nam zgromadzić w Olsztynie (10-11 lutego 1997 roku) wielu wybitnych puszkologów polskich, rosyjskich, białoruskich i ukraińskich. Dorobek naukowy tej konferencji został opublikowany w trzecim tomie „Acta Polono-Ruthenica” (Olsztyn 1998). Tom ten dedykowaliśmy XII Międzynarodowemu Kongresowi Slawistów w Krakowie. Skoro już mowa o naszym wydawnictwie, to dodam, że jego drugi tom został w całości poświęcony Profesorowi Ryszardowi Łuźnemu z okazji Jego siedemdziesięciolecia. Pan Profesor jeszcze przed śmiercią otrzymał ten tom i przekazał jego Redaktorom wiele ciepłych słów.

Powróćmy jednak do naszych konferencji. Niniejszy przegląd rozpocząłem od piątego tego rodzaju spotkania naukowego. Właśnie owo piąte spotkanie, nie tylko określiło profil badawczy naszego Instytutu, ale ustami wielu wybitnych sławistów polskich zachęciło nas do kontynuowania tej drogi, jak to określał także Profesor R. Łużny, odsuniętej na boczny tor problematyki badawczej. Jak wykazują obecne realia, właśnie Słowianie często mają nikłe pojęcie o różnorodnych meandrach naszej wspólnej kultury i historii; chcemy te luki skutecznie zapłacić i tym samym pomóc różnym decydom w zrozumieniu tzw. charakteru narodowego poszczególnych Słowian. To, naszym zdaniem, jest bardzo ważne, w zrozumieniu aspiracji oddzielnych narodów słowiańskich i ich miejsca w światowym dziedzictwie kulturowym. Chcemy także, by nasi olsztyńscy poloniści, i nie tylko, zrozumieli, że sławista to ktoś, kto w miarę swobodnie porusza się w obszarze literatury rosyjskiej, polskiej, bułgarskiej, serbskiej, czeskiej czy słowackiej, nie mówiąc już o macedońskiej, słoweńskiej czy bośniackiej, o ukraińskiej czy białoruskiej już nie wspominam. Zdajemy sobie sprawę, że podjęliśmy się trudnego zadania, ale uważamy, że dyktują to nam obecne realia i jakoś powinniśmy im sprostać! Oby tylko zrozumieli to wreszcie poloniści!

Nasze działania w tym zakresie zaczęliśmy jednak już dość wcześnie, bo w połowie lat osiemdziesiątych. Z kronikarskiego obowiązku przypomnę, że I Międzynarodowa Konferencja Naukowa sławistów w Olsztynie odbyła się w 1985 roku. Wtedy właśnie z ówczesnym Zakładem Filologii Rosyjskiej w Olsztynie zaczął współpracować Profesor Albert Bartoszewicz i właśnie z Jego inicjatywy zorganizowaliśmy w Nowej Kaletce pierwsze tego rodzaju naukowe spotkanie (30 maja - 1 czerwca 1985 r.). Dorobek tego sympozjum został opublikowany w dwóch tomach *Z aktualnych studiów rusycystycznych*, t. 1: Literaturoznawstwo, t. 2: Językoznawstwo. Glottodydaktyka, Olsztyn 1987. Wtedy też postanowiliśmy, że podobne spotkania w Olsztynie będziemy organizować co dwa lata. Słowo się rzekło i rzeczywiście za dwa lata zorganizowaliśmy kolejną konferencję na temat „Małe formy w literaturze rosyjskiej. Słowo w tekście rosyjskim”. Materiały z tej konferencji ukazały się drukiem dopiero w 1991 roku. Takie były wtedy czasy. Ale nie ustawaliśmy w swoich działaniach i już w 1991 roku (19-21 maja) również w Nowej Kaletce gościliśmy naukowców z kraju i z Rosji, a nawet Azejbardżanu na konferencji na temat „Literatura wobec współczesności - od apoteozy po

negację. Jednostki językowe - ich powiązania i ewolucja". Również dorobek i tej konferencji opublikowaliśmy (Olsztyn 1993). Dzięki tym inicjatywom zaczęliśmy powoli wpisywać się w ogólnopolski pejzaż podobnych spotkań naukowych i muszę przyznać, że wybitni sławiści polscy - i nie tylko - coraz chętniej zaczęli do nas przyjeżdżać. Cały nasz zespół zawsze bardzo chętnie uczestniczył w pracach organizacyjnych. Gwoli informacji chcę też dodać, że we wszystkich wymienionych konferencjach w Olsztynie uczestniczyła od początku grupa naukowców z Uniwersytetu Kaliningradzkiego. Współpracujemy z nimi od połowy lat siedemdziesiątych i bardzo tę współpracę sobie cenimy. Mamy nadzieję, że również we wrześniu 1999 roku Uniwersytet Kaliningradzki będzie w Olsztynie godnie reprezentowany na kolejnej, już VIII Międzynarodowej Konferencji Naukowej slawistów. Jej temat wydaje się nam ważny, zachęcający i inspirujący: „Dialog polsko-wschodniosłowiański wczoraj i dziś”.

*Walenty Pilat, Olsztyn*

### **Poznańskie międzynarodowe konferencje naukowe „Rusycystyka europejska a współczesność” (1989 - 1997)**

Pod koniec lat osiemdziesiątych w Instytucie Filologii Rosyjskiej UAM w Poznaniu zrodziła się idea cyklicznych corocznych międzynarodowych konferencji naukowych pod hasłem „Rusycystyka europejska a współczesność”. Inspiracją do zorganizowania tych konferencji była postępująca demokratyzacja różnych dziedzin życia, a to z kolei rzutowało na dostosowanie i modernizację profilu badań naukowych w zakresie rusycystyki do zmieniających się warunków w duchu szeroko rozumianej i pogłębionej humanizacji. Konferencje te miały stanowić interesujące forum wymiany poglądów, zarówno aktualnych jak i perspektywicznych, w dziedzinie literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, językoznawstwa i glottodydaktyki.

I tak się stało. Od 1989 roku takie konferencje odbywają się zawsze we wrześniu z coraz bogatszym programem często pod auspicjami MAPRIAŁ i przy współdziałaniu Polskiego Towarzystwa Rusycystycznego. Obrady każdej konferencji - po posiedzeniu plenarnym z udziałem władz akademickich UAM - odbywają się w trzech sekcjach: literaturo-